

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U004137

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-11-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Скрипник Сергій Вікторович

2. Sergiy V. Scrypnik

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4333-7255

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 204

Назва наукової спеціальності: Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Галузь / галузі знань: аграрні науки та продовольство

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Дата захисту: 22-12-2025

Спеціальність за освітою: 204 Технологія виробництва і переробка продукції тваринництва

Місце роботи здобувача: Вінницький національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497236

Місцезнаходження: вул. Сонячна, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 11328

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497236

Місцезнаходження: вул. Сонячна, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497236

Місцезнаходження: вул. Сонячна, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.39.43

Тема дисертації:

1. Оптимізація технологічних прийомів утримання для підвищення продуктивності бджолиних сімей.
2. Optimization of technological methods of keeping for the increase of productivity of bee colonies.

Реферат:

1. Скрипник С.В. Оптимізація технологічних прийомів утримання для підвищення продуктивності бджолиних сімей. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. Вінницький національний аграрний університет. Вінниця, 2025. У дисертації проведені всебічні дослідження та отримано нові дані щодо біологічних особливостей функціонування бджолиної сім'ї за умов використання пробіотичних підгодівель, а також удосконалення конструктивних рішень у вуликах для оптимізації мікроклімату бджолиного гнізда. Наукова новизна результатів досліджень полягає в тому, що вперше науково обґрунтовано доцільність використання пробіотичних добавок «Веталайф» та «Біосевен» у складі стимулюючих підгодівель, які підвищують життєздатність бджіл (на 35,6% та 43,1% відповідно), поліпшують фізіологічний стан, репродуктивні показники маток у весняний та літньо-осінній періоди (на 31,9-25,3% та 37,1-31,6%) та продуктивність бджолиних сімей (на 10,3% та 34,9% відповідно) та основні показники зимівлі бджолиних сімей. Встановлено закономірності впливу пробіотиків на кількість вирощеного розплоду, масу

личинок (на 4,0–13,1%) та молодих бджіл (на 2,4%). Запропоновано модифікований варіант багатокорпусного вулика за рахунок використання сітчастого дна. Обґрунтовано ефективність використання таких вуликів з удосконаленим сітчастим дном для підтримки оптимального мікроклімату бджолиного гнізда та зменшення стресових навантажень на бджіл. Уточнено дані щодо впливу конструктивних особливостей вуликів із сітчастим дном на стан бджіл під час зимівлі, з витрати кормів і збереженість сімей. Встановлено, що використання сітчастого дна сприяє оптимізації температурного режиму гнізда, що позитивно впливає на репродуктивну активність бджолиних маток, інтенсивність льоту бджіл (на 8,7–29,7%) та покращення показників зимівлі бджолиних сімей. Поєднання кочівлі пасіки з використанням багатокорпусних вуликів із сітчастим дном сприяє зниженню стресових навантажень на бджіл, поліпшенню умов їх утримання в період високих температур і відповідно зростанню медової продуктивності на 36,0%. Проведено ґрунтовний аналіз вітчизняних і зарубіжних джерел, що дозволив систематизувати сучасні наукові уявлення про роль повноцінного живлення бджіл, доцільність використання підгодівель у бджільництві та вплив пробіотичних препаратів на фізіологічний стан та продуктивність медоносних бджіл. Крім того, узагальнено досвід використання різних конструктивних рішень у вуликах для оптимізації мікроклімату бджолиного гнізда. На основі цього встановлено наукові передумови для впровадження удосконалених технологічних прийомів у галузі бджільництва та визначено перспективні напрями подальших досліджень. Встановлено видовий склад медоносної флори досліджуваної пасіки, визначено строки та тривалість цвітіння основних нектаро- та пилконосів, а також їхню медопродуктивність упродовж 2021–2023 рр. Виявлено, що початок цвітіння медоносів припадає на кінець березня – початок квітня, а основні масові медозбори формуються у травні–липні за рахунок ріпаку озимого, білої акації, липи, іван-чаю, буркуну білого, синяку звичайного та соняшнику. Встановлено нерівномірність нектаро-пилкового конвеєра, зокрема критичні безвзяткові періоди між завершенням цвітіння ріпаку та початком медозбору з соняшнику, а також у квітні й середині липня. Установлено, що лісопаркові насадження, лучне різнотрав'я та садові культури забезпечують безперервність кормової бази для бджіл. Виявлено значну варіативність строків початку і тривалості цвітіння основних медоносів залежно від метеорологічних умов: підвищені температури та 4 дефіцит опадів сприяли ранньому старту і подовженню фаз цвітіння (2022 р.), тоді як прохолодна весна та надлишок вологи затримували його (2021, 2023 рр.). Дослідження впливу пробіотичних добавок у складі стимулюючої підгодівлі на тривалість життя та фізіологічний стан робочих бджіл в умовах садкових дослідів проводилися з використанням робочих бджіл червневого виведення у трьох групах. Встановлено, що пробіотичні добавки «Біосевен» та «Веталайф» сприяли достовірному ($p < 0,001$) подовженню тривалості життя бджіл порівняно з контролем: у групі з «Веталайфом» – на 35,6%, у групі з «Біосевеном» – на 43,1%. Найвищу ефективність показала підгодівля з «Біосевеном». Використання пробіотиків забезпечувало вищу збереженість бджіл упродовж дослідів та стабільнішу витрату корму, що свідчить про активацію фізіологічних процесів. Додатково відзначено позитивний вплив на стан задньої кишки під час зимівлі, коли маса калового навантаження у групі з «Веталайфом» була меншою на 6,6%, з «Біосевеном» – на 8,8% відносно контролю.

2. Skrypnyk S.V. Optimization of technological methods of keeping for the increase of productivity of bee colonies. Qualification scientific work in the form of a manuscript. Thesis for the scientific degree of Doctor of Philosophy in the specialty 204 Technology of production and processing of livestock products, Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia, 2025. The dissertation presents comprehensive research and new data on the biological characteristics of bee colonies when using probiotic feed supplements, as well as improvements in hive design that optimize the bees' microclimate. The novelty of the research results is that, for the first time, the use of the probiotic supplements Vetalife and Bioseven as feed supplements to increase bee viability (by 35.6% and 43.1%, respectively), improve their physiological condition and reproductive performance (by 31.9%–25.3% and 37.1%–31.6%, respectively) in the spring and summer–autumn periods, and enhance the productivity of bee colonies (by 10.3% and 34.9%, respectively) has been demonstrated. Additionally, the main indicators of bee colony wintering have been improved. The effect of probiotics on the number of broods raised and the weight of larvae (4.0%–13.1%) and young bees (2.4%) has been established. We propose a modified multi-tier beehive with a mesh bottom. The effectiveness of using these hives to maintain an optimal microclimate in the bee nest and reduce stress on the

bees has been substantiated. Data on how hive design features impact the condition of bees during wintering, feed consumption, and colony survival have been refined. It has been established that mesh bottoms optimize the nest's temperature regime, positively affecting the reproductive activity of queen bees and increasing the intensity of bee flight by 8.7–29.7%. This improves the wintering performance of bee colonies. Combining nomadic beekeeping with multi-tier beehives with mesh bottoms reduces bees' stress, improves their living conditions during high temperatures, and increases honey productivity by 36%. We conducted a thorough analysis of domestic and foreign research to systematize modern scientific ideas about proper nutrition for bees, the advisability of using feed supplements in beekeeping, and the effect of probiotics on honey bee productivity and physiological state. Additionally, the experience of using various hive designs to optimize the bee nest microclimate has been summarized. Based on these findings, the scientific foundation has been laid for implementing advanced technological methods in beekeeping, and promising areas for future research have been identified. The species composition of the honey-producing flora in the studied apiary was identified, and the timing and duration of the flowering periods of the primary nectar and pollen sources were determined, along with their honey productivity from 2021 to 2023. The study found that honey plants begin flowering in late March–early April. The main honey harvest occurs in May–July due to winter rapeseed, white acacia, linden, fireweed, white clover, common bluebell, and sunflower. It has been established that the nectar-pollen conveyor belt is uneven. In particular, there are critical periods without nectar: between the end of rapeseed flowering and the beginning of sunflower honey collection, and in April and mid-July. Forest-park plantations, meadow grasses, and garden crops have been found to provide a continuous food source for bees. Depending on meteorological conditions, significant variability was found in the timing and duration of flowering of the main honey plants: higher temperatures and precipitation deficits contributed to an early start and prolongation of the flowering phases in 2022, while a cool spring and excess moisture delayed them in 2021 and 2023. A study was conducted to investigate the impact of probiotic supplements on the lifespan and physiological state of worker bees in cage experiments. The study used June-born worker bees divided into three groups. The probiotic supplements Bioseven and Vetalife were found to significantly increase the lifespan of bees compared to the control group: by 35.6% with Vetalife and by 43.1% with 10 Bioseven ($p < 0.001$). Feeding with Bioseven showed the highest efficiency. Using probiotics ensured higher bee survival and more stable feed consumption during the experiment, indicating the activation of physiological processes. A positive effect on hindgut condition during wintering was observed: the fecal load was 6.6% lower in the Vetalife group and 8.8% lower in the Bioseven group than in the control group.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Kucheriavyi V., Saliuk O., Skrypnyk S. Quality of queen bees in different ways of their production. *Animal Science and Food Technology*. 2021. Vol. 12(4). P. 38–45.
- 2. Разанова О.П., Скрипник С.В. Вплив пробіотичних препаратів на розвиток бджолиних сімей у весняний період. *Вісник Сумського національного аграрного університету (Тваринництво)*. 2022. Вип. 2 (49). С. 54–60.

- 3. Скрипник С.В., Разанова О.П. Оцінювання температурного режиму бджолиного гнізда за удосконалення конструкції вуликового дна Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. 2025. № 1. С. 62–71.
- 4. Скрипник С.В. Вплив пробіотичних стимулюючих підгодівель на фізіологічний стан і зимостійкість бджолиних сімей. Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки. 2025. № 143. Ч. 2. С. 247–258.

Наукова (науково-технічна) продукція: технології

Соціально-економічна спрямованість: збільшення обсягів виробництва

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0119U103841

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Разанова Олена Петрівна

2. Olena P. Razanova

Кваліфікація: к.с.-г.н., доцент, 06.02.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5552-9356

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497236

Місцезнаходження: вул. Сонячна, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковальський Юрій Володимирович

2. Yurii V. Kovalskyi

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 03.00.13

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5751-5844

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького

Код за ЄДРПОУ: 00492990

Місцезнаходження: вул. Пекарська, Львів, 79010, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Недашківський Володимир Михайлович

2. Volodymyr M. Nedashkivskyi

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.02.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5487-6807

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Білоцерківський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493712

Місцезнаходження: пл. Соборна, Біла Церква, Білоцерківський р-н., 09100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Новгородська Надія Володимирівна

2. Novgorodska Nadya Volodymyrivna

Кваліфікація: к. с.-г. н., доц., 06.02.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497236

Місцезнаходження: вул. Сонячна, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Огороднічук Галина Михайлівна

2. Ohorodnichuk Halyna M.

Кваліфікація: к. с.-г. н., доц., 06.02.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497236

Місцезнаходження: вул. Сонячна, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Чудак Роман Андрійович;

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Чудак Роман Андрійович;

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Главатчук Віта

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна